

STORTINGET

Sosialistisk Venstrepartis
stortingsgruppe
v/parl. leder Audun Lysbakken

0026 Oslo

Vår ref.:
2019/1698

Deres ref.:

Dato:
21.06.2019

Demonstrasjonspraksis på Eidsvolls plass

Det vises til brev av 16.05.2019 der parl. leder Audun Lysbakken (SV) ber Stortingets presidentskap om å diskutere og svare på: (1) Hvordan skal Stortinget i fremtiden sikre at prosedyrene for demonstrasjoner på Eidsvolls plass ikke utnyttes på en måte som kan framstå udemokratisk, og (2) vil presidentskapet gjennomgå prosedyrene for utdeling av demonstrasjonstillatelser på Eidsvolls plass?

1. Innledning

Innledningsvis må det presiseres at Stortinget verken gir tillatelse til eller forbud mot demonstrasjoner på Eidsvolls plass. Stortinget er grunneier av Eidsvolls plass og har et ansvar for å forvalte denne. Området er like fullt offentlig. Retten til å gjennomføre demonstrasjoner på offentlig sted følger av Grunnlovens § 100 om statens ansvar for å legge forholdene til rette for en åpen og opplyst offentlig samtale. Stortinget har således neppe anledning til å forby ellers lovlige demonstrasjoner på Eidsvolls plass.

Etter politiinstruksen § 8-5 første ledd har politiet anledning til å forby demonstrasjoner, men bare i situasjoner der det er grunn til frykt for at disse kan gi opphav til «voldsomheter eller liknende forstyrrelser av den alminnelige ro, orden og sikkerhet, eller når det formål som tilsiktes fremmet eller måten dette skjer på, strir mot lov».

Det kan likevel også i andre tilfeller stilles krav om at det blir sendt melding til Stortinget om planlagte markeringer. Slik blir det mulig for Stortinget å vurdere lovligheten av markeringen, samt fordele bruken av plassen mellom flere interessenter og ivareta Stortingets retter som grunneier.

2. Dagens praksis

Hvert år gjennomføres det mer enn 300 markeringer på Eidsvolls plass og meningsmangfoldet er stort. Forvaltningen av Eidsvolls plass fungerer etter førstemann-til-mølla-prinsippet, og saksbehandlingen er ment å skulle sikre en åpen og politisk nøytral fordeling av tid på plassen.

Når Stortinget mottar skriftlig melding om markering, blir det inngått en *avtale om markering på Eidsvolls plass* med arrangøren. Denne avtalen regulerer den praktiske bruken av plassen, slik at både arrangøren, politiet og Stortinget kjenner omfang og restriksjoner rundt den planlagte markeringen. Avtaler om markering på Eidsvolls plass går med kopi til politiet, blir publisert på Stortinget sin kalender både internt og eksternt, og arrangør får tilgang til Stortingets strømskap. Det blir uten unntak gitt innsyn i alle slike avtaler.

Ordet «tillatelse» har tidligere vært en del av ordlyden i utsendte avtaler om markering på Eidsvolls plass, men det har da vært snakk om den rent administrative forvaltningen av plassen. Ordlyden er nå erstattet med ordet *avtale*, slik at dette ikke kan misforståes.

Vi understreker at Stortinget ikke nekter noen å demonstrere på Eidsvolls plass selv om de ikke har sendt melding om markeringen til Stortinget i forkant og/eller inngått avtale om markeringen. Dersom flere ønsker å gjennomføre en markering på Eidsvolls plass samtidig, må det likevel håndteres på et vis. Slike tilfeller blir behandlet i nær dialog mellom Stortinget og politiet. Det kan særlig være en utfordring med samtidige markeringer om det er fare for konfrontasjon mellom de forskjellige grupperingene. I så fall må det vurderes om det skal kunne gjennomføres samtidige markeringer, og hvem som i så fall skal kunne stå hvor.

Dette har, i et samarbeid mellom Stortinget og politiet der det er naturlig, blitt løst slik at i situasjoner det er motstridende eller konkurrerende syn som skal uttrykkes på Eidsvolls plass, er det den som har søkt først som disponerer plassen. Oslo kommune sine nærliggende arealer blir i slike tilfeller ofte benyttet for at andre syn skal komme til uttrykk parallelt med det som skjer på Eidsvolls plass. I noen tilfeller har man åpnet for at det kan være samtidige markeringer på Eidsvolls plass, men da på forskjellige deler av plassen. Her må det presiseres at Stortinget ikke er part i disse søknadene, og at avgjørelser om å tillate motdemonstrasjoner i nærliggende områder eller om å sette ut franskgjerder for å dele Eidsvolls plass er et resultat av politifaglige vurderinger.

Presidentskapet ser at førstemann-til-mølla-prinsippet i noen tilfeller kan reise noen problemstillinger. Samtidig er dette en enkel måte å forvalte plassen på uten at man trenger å gå inn i vanskelige vurderinger som kan komme på kant med ytringsfriheten.

3. Mulige alternative ordninger

I arbeidet med dette svaret har en rekke alternative metoder for fordeling av tid på Eidsvolls plass blitt gjennomgått. Et utvalg av disse blir presentert kort her.

3.1 Frislipp

Dette vil skape en uoversiktlig og krevende situasjon for sikkerhet og drift ved Stortinget, samt for politiet. Med en slik løsning er det den markeringen med flest deltagere som rår over plassen, og det er grunn til å tro at en slik løsning oftere enn i dag kan resultere i konfrontasjoner mellom grupper med forskjellig syn. Løsningen er ikke anbefalt.

3.2 Avgrensning i tid

Å sette et tak på hvor mange timer en enkeltmarkering kan vare vil trolig i større grad enn dagens ordning oppleves som en innskrenkning av retten til å demonstrere. Samtidig er dette en ordning som enkelt kan misbrukes, da både organisasjoner og privatpersoner kan søke om tid på plassen uten å opplyse om hvilke bindinger de har til hverandre. Det vil være enkelt for en aktør å holde konsekutive markeringer med ørsmå variasjoner gjennom en hel dag. Dette løser heller ikke problemstillingen rundt parallelle markeringer knyttet til en enkeltsak eller et besøk. Løsningen er ikke anbefalt.

3.3 Loddtrekning

Å trekke lodd blant organisasjoner som har søkt om tid på plassen vil vanskeliggjøre planleggingen for enkeltpersoner og organisasjoner som ønsker å markere, og spesielt grupper som har lang reisevei til Oslo vil bli hardt rammet av en slik ordning. Det oppstår da også en problemstilling knyttet til hvilke frister som skal gjelde, når loddtrekningen skal finne sted og hvilken metode som skal benyttes for å sikre at loddtrekningen går riktig for seg. I likhet med punktet om avgrensning i tid er det heller ingenting som hindrer en gruppe i å be alle medlemmene sine om å søke om bruk av plassen for å maksimere antall «lodd». Løsningen er ikke anbefalt.

3.4 Parallelle markeringer

Slik Eidsvolls plass ser ut i dag er det vanskelig å gjennomføre parallelle markeringer med motstridende syn uten bruk av store ressurser fra eget sikringsapparat og/eller politiet. En mer dynamisk utforming av plassen er et element som kan tas med som en del av oppdraget rundt en eventuell framtidig opprusting av Eidsvolls plass, men ikke en løsning som er anbefalt med dagens utforming av plassen.

3.5 Skjønnsmessige vurderinger

Å gå inn i hvordan ulike organisasjoner eller enkeltpersoner er ulikt informert er vanskelig. En ordning som skal ta høyde for dette vil kreve høyere grad av oppfølging, lengre saksbehandlingstid og langt større bruk av skjønnsvurderinger enn i dag. En slik ordning vil være svært krevende. Det vil åpne for det som kan bli oppfattet som en politisk vekting av forskjellige markeringer, der det i tvilstilfeller vil være opp til Stortinget å vurdere hvilken markering som har hevd på plassen. Det er grunn til å tro at en slik ordning vil bli oppfattet som mindre demokratisk enn dagens system, og det kan reise spørsmål knyttet til demonstrasjonsretten etter Grunnlovens § 100.

4 Konklusjon

Presidentskapet har diskutert prosedyrene for avtaler om markering på Eidsvolls plass, og mener at Stortinget er tjent med en videreføring av dagens praksis.

Dette innebærer et system med lav terskel for deltagelse, med kort saksbehandlingstid, som er administrativt lite ressurskrevende, og som utover det rent sikkerhetsmessige ikke går inn i politiske vurderinger av hvem som skal få demonstrere på Eidsvolls plass. Dette sikrer også at Stortingets forvaltning av plassen ikke kommer i konflikt med ytringsfriheten.

Med vennlig hilsen

Tone W. Trøen
Stortingets president

